

гляду та правосвідомості юриста.

1. Максимов С.І. Філософія права: сучасні інтерпретації: вибрані праці: статті, аналітичні огляди, переклади (2003-2010) /С.І. Максимов. – Х.: Право, 2010. – 336 с.
2. Сливка С. С. Мораль і право в умовах формування правової держави /С. С. Сливка // Проблеми формування суверенної правової української держави: зб. наук. статей. – 1993. – 109 с.
3. З. З. Петрович. Вплив моралі на правосвідомість особи: філософсько-правовий вимір /З.З. Петрович // Науковий вісник. – 2013. – №4. – с. 469–505.

Качевіна Анастасія Валентинівна
студентка групи М-ЮД-621
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ГУМАНІСТИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ

Філософія права є однією з світоглядних форм пізнання права, вона займається дослідженням смислу права, його сутності і поняття, його основ і місця в житті людини і суспільства.

Філософія права – це самостійна галузь досліджень на стику філософського й юридичного знання, що передбачає вивчення сутності й смислу права, його цінності й значення у житті людини та суспільства. Оскільки право є сферою спільних інтересів юриспруденції та філософії, одним із важливих методологічних аспектів розвитку національного правознавства є застосування філософських узагальнень закономірностей суспільного розвитку до всієї системи юридичних знань і виокремлення у цій системі особливої світоглядної частини знань про право, його сутність та призначення – філософію права [1, с. 9].

Абстрактність філософії часто ототожнюють з її відірваністю від дійсності. Філософія права — чи ненайпрактичніша з філософських дисциплін. Її предметом є феномен, який відіграє роль найміцнішої основи, найефективнішого засобу регуляції як суспільних відносин у цілому, так і стосунків між окремими людьми зокрема. Це явище — право в його різних формах прояву [2, с. 92].

Філософія права прагне з'ясувати над юридичні смисли правових норм, тобто окреслити такі сюжети та порушити такі проблеми, розв'язанням яких зазвичай займаються юридичні дисципліни (що таке людина з погляду на її

сутність; що таке свобода відносно необхідності; у чому полягає сенс людського існування тощо). [3].

Тобто філософія права намагається врахувати специфіку філософського погляду на соціальні факти у контексті філософського розуміння сутності явища, істини, обов'язку тощо. Значну увагу вона приділяє ціннісним вимірам правової свідомості і правової поведінки, якими є свобода, справедливість, гідність та інші духовні і моральні чесноти

Але філософія права не ставить за мету вирішення конкретних проблем правознавства, а лише допомагає більш чітко усвідомити досліднику-юристу власну позицію, впорядкувати знання, по-новому поглянути на свій предмет у світлі більш широкого підходу, тим не менше всі центральні, фундаментальні проблеми правознавства знаходять своє рішення.

Для майбутніх юристів філософія права є курсом, завдяки якому право як сукупність і нагромадження нормативних актів перетворюється в осмислене духовне явище. Без філософії права юрист вивчає власне кажучи "законодавство", і лише філософія права перетворює його предмет вивчення у правознавство, в науку людського світу. Саме через філософію права юрист засвоює ті віковічні цінності, фундаментальні категорії та інтелектуально-пізнавальні засоби, які будуть для нього виступати орієнтиром в правозастосувальній діяльності [4].

Основними завданнями вивчення дисципліни "Філософія права" є:

- визначення сутності, якісних ознак і критеріїв права, єдність і відмінність права і закону;
- розкриття функціональних закономірностей взаємодії правового буття;
- пояснення шляхів пізнання правових цінностей права та ін.
- дізнатися про те, в результаті яких універсальних причин та заради яких універсальних цілей людина встановила право
- орієнтування в концепціях історії філософії права.
- зрозуміти цінність права, його значення в житті людей, суспільства і держави.

Перше що можна виокремити під час вивчення філософії права це те, що він найголовнішим чином впливає на світогляд людини, у нашому випадку юриста, оскільки зіткнувшись з освідомленням своєї приналежності до суспільства, філософія права допомагає розставити пріоритети в своїх діях та поглядах які склались в житті юриста, адже після отримання такого звання як юрист, людина вже має керуватися не тільки своїми людськими почуттями, а вже і правом та діючими законами.

Філософія права - наука, сприяє вивченню та розумінню світогляду людини та може виступати як регулятор суспільних відносин у взаємодії людини з індивідом, суспільством і державою.

Необхідність вивчення студентами юридичних вузів філософсько-правових знань визначається, перш за все, потребами їх майбутньої спеціальності. Вивчення філософії права значною мірою допомагає покласти фунда-

ментальні знання в освіті майбутніх юристів, їх розвитку як самостійно мислячих, політично незаангажованих громадян [6].

Коли юрист за фахом і за родом діяльності звертається до аналізу звичних правових процедур, наприклад, судового слідства і пошуку істини як основи справедливого вироку, він неминуче наштовхується на цілу низку філософських проблем, не вирішивши які у той чи інший спосіб неможливо прийняти певне рішення. Так, у наведеному прикладі судове слідство постає складним інтелектуальним процесом, перенасиченим гносеологічною проблематикою: як співвідносяться об'єктивні та суб'єктивні фактори у процесі слідства (адже відомо, що особистість судді значною мірою впливає на характер вироку), якими методами здійснюється пізнання, як розуміється істина, що таке справедливість і який смисл покарання тощо [2, с. 92].

Коли ж вийти за межі конкретних юридичних процедур і заглибитися в аналіз більш фундаментальної проблеми природи права, то взагалі може виникнути запитання: чим є право більшою мірою — правом чи філософією? У будь-якому випадку не можна не погодитися з відомим юристом і правознавцем Є. Спекторським, який наголошував, що «всі три галузі філософії — етика, метафізика і гносеологія — тісно пов'язані з юриспруденцією» [2, с.92].

Цілком очевидно, що вміння усвідомити високий гуманістичний зміст своєї діяльності, філософськи обґрунтувати свою теоретичну позицію і прийняти практичне рішення є ознакою високого професіоналізму і цивільної чесності юриста. Таке обґрунтування, особливо в сфері практичних рішень, не завжди усвідомлюється, однак воно в значній мірі визначається домінуючими установками світогляду юристів, на формування якого покликана впливати філософія права. [5].

Однак це не означає заклик до юристів відкинути властиві юриспруденції методи дослідження і замінити їх філософськими. Варто чітко усвідомлювати призначення і можливості останніх.

З вищесказаного можна зробити висновок, що для майбутніх юристів філософія права — це курс, завдяки якому право як сукупність і нагромадження нормативних актів перетворюється в осмислене духовне явище.

Спроби вирішувати фундаментальні теоретичні проблеми юриспруденції без філософського обґрунтування наводять, як правило, до їх релятивізація або догматизації. «Той, хто вважає, що обійдеться без філософського обґрунтування функціонування правової системи, - пише французький філософ права ГА Шварц-Ліберман фон Валендорф, - в дійсності несвідомо керується своєю «особистою», доморослою філософією, ризикуючи кінчити блуканнями в п'ятні правової дисгармонії» [2].

1. Марченко О. В. Філософія права : навч. посібник / Марченко О. В. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. – 304 с.

2. <http://referat-ok.com.ua/pravo/filosofiya-prava-yak-vona-je> електронний ресурс (Спекторский Е. В. Юриспруденция и философия // Юридический вестник. — 1913.

3. Пазенок В.С. Філософія / [Електронний ресурс] / Режим доступу

до джерела: http://pidruchniki.com/1658092552093/filosofiya/filosofiya_prava#433.

4. http://studopedia.su/5_5043_znachennya-filosofii-prava-v-pidgotovtsi-maybutnih-yuristiv.html електронний ресурс.

5. <http://coollib.com/b/321660/read> (Філософія права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. (fb2).

6. <http://all-filosof.ru/filosofija-prava/62/712-znachennya-filosofi%D1%97-prava-v-pidgotovci-majbutnix-yuristiv>. [Електронний ресурс] All-filosof.ru – філософський портал.

Бурлаченко Катерина Андріївна

студентка групи М-ЮД – 621

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук*

Марченко О.В.

ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБНА ЮРИСТУ ФІЛОСОФІЯ ПРАВА?

Питання висвітлення філософії права як чиннику формування світогляду юриста особливо актуалізується в сучасних умовах, умовах проведення в нашій державі конституційно-правової реформи, інтеграції України до ЄС. За таких умов значення правничої діяльності та роль юриста в цих процесах трансформації держави та суспільства складно недооцінювати, оскільки саме від світогляду, рівня правосвідомості та правової культури юриста залежатиме ефективність здійснюваних реформ та подальший розвиток нашої країни.

Філософія права необхідна кваліфікованому юристу, зокрема студентам – майбутнім фахівцям права, для якісного підвищення рівня їх професійної компетентності, набуття нових знань і навичок, що загалом сприятиме оптимізації системи правових взаємовідношень у людському співтоваристві і виявленню позитивних умов удосконалення соціально-правового життя.

До того ж, на скільки прикро б це не звучало, але у сучасному соціумі правосвідомість громадян знаходиться на початковому етапі свого розвитку. Головними причинами цього є стійка тенденція до розвитку правового нігілізму та правового позитивізму, відсутність чіткої межі між мораллю і правом. Сьогодні в нашій країні за порівняно невисокої правосвідомості громадян часто виникають окремі невідповідності у сприйнятті сучасних демократичних цивілізаційних цінностей. У частини населення вони асоціюються з матеріальним добробутом, а не з демократією, свободою, правами людини [1, с. 498]. Знов ж такі, слід підкреслити, що в таких умовах юридична освіта та юристи мають стати рушійною силою для якісних перетворень в українському суспільстві та державі.

Питанням дослідження становлення і розвитку філософії права як науко-